

SEKCJA: IKONOPISANIE

Prowadząca: mgr Aleksanda Michalska

Absolwentka bułgarystyki, studiów podyplomowych z kulturoznawstwa, historii sztuki na UAM oraz indywidualnej specjalizacji z malarstwa i ikonopisania na Akademii Sztuk Pięknych w Sofii. Odbyła wiele indywidualnych konsultacji z największymi bułgarskimi autorytetami w tej dziedzinie - zarówno ikonopisami jak i teoretykami sztuki. Spędziła 7 lat w Bułgarii, gdzie pracowała jako lektor języka polskiego na Uniwersytecie im. Paisija Chilandarskiego w Płowdiwie oraz w Ambasadzie RP i Instytucie Polskim w Sofii, promując kulturę polską zagranicą. W 2014 r. podczas 3 – miesięcznego pobytu w Bukareszcie, odbyła równoległe konsultacje w dziedzinie ikonopisania na miejscowym Uniwersytecie Teologicznym, uczestnicząc również w warsztatach organizowanych na uczelni. Od października 2010 r. prowadzi kursy ikonopisania w Polsce, m.in. w Muzeum w Szamotułach, Muzeum Śremskim, Muzeum Archidiecezjalnym, Galerii Tak w Poznaniu, CAK w Puszczykowie, na Uniwersytecie Gdańskim – fakultatywnie dla studentów etnologii, historii sztuki i kulturoznawstwa. Współpracuje również z ośrodkami terapeutycznymi dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, jest kuratorką prac artystki z zespołem Down'a - Sylwii Taciak. Na UAP prowadzi zajęcia semestralne z ikonopisania w ramach Uniwersytetu III Wieku od 2011 r. Ze studentami III Wieku zorganizowała wycieczkę do Bułgarii, „Szlakiem ikon i monastyrów”, podczas której studenci oprócz zwiedzania miejsc kultu prawosławnego, mogli również złożyć wizytę w jednej ze szkół plastycznych, gdzie ikonopisanie jest przedmiotem programowym. Uczestniczy również ze studentami w corocznych zajęciach plenerowych organizowanych w bazie UAP, w Skokach.

Optymalan liczba Uczestników: 10 os. / I grupa

Czas trwania kursu: semestr zimowy i semestr letni;

Zajęcia odbywają się w: czwartki (I GRUPA) godz. 17:30 – 20:30, piątki (II GRUPA), godz. 17:30 - 20:30

Miejsce: Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, bud. E, ul. Wolnica 9, sala nr 63

Opis zajęć:

- wprowadzenie teoretyczne: historia, teologia i symbolika ikony, kanon bizantyński;
- gruntowanie deski – deska pod ikonę wymaga specjalnego przygotowania: nałożenia na nią płótna, a następnie od kilku do kilkunastu warstw gruntu, tzw. lewkasu, który po wyschnięciu musi zostać wypolerowany, w celu osiągnięcia możliwie gładkiej powierzchni;
- wybór ikony do odtworzenia i nanoszenie szkicu na zagruntowaną deskę: na poziomie podstawowym student dokonuje wyboru ikony spośród zaproponowanych przez prowadzącą – może to być wizerunek Bogurodzicy, Chrystusa Pantokratora lub Archanioła, gdzie rozpracujemy szczegóły dotyczące proporcji (w ikonie 1:9), części ciała, sposobu przedstawiania szat; na poziomie zaawansowanym wybieramy ikonę z elementami pejzażu bądź wnętrza z większą ilością detali, prezentującą scenę biblijną, np. Zwiastowanie, Przemienienie, św. Trójca, Narodzenie

NMP i inne ; szkic наносimy na deskę ołówkiem bądź metodą kalki suchej, a następnie igłą;

- nanoszenie złota na przygotowaną deskę – tłem ikony powinno być starannie naniesione złoto, które nakładamy w płatkach transferowych na mikstion (jako tańszego zamiennika można użyć powszechnie stosowanej imitacji złota, czyli szlagmetal);
- nanoszenie kolorów – technika nanoszenia kolorów w ikonie jest specyficzna i wymaga odpowiedniej uwagi oraz podporządkowania się określone mu schematowi, od tego zależy osiągnięcie satysfakcjonującego efektu – ikony możliwie zbliżonej do kanonicznego bizantyjskiego wzorca, gdzie zasadą przewodnią przy nanoszeniu kolejnych warstw i tonów jest „od ciemności do jasności”, tzn. wypełniamy poszczególne pola figury tonem najciemniejszym, następnie наносimy jaśniejszy i najjaśniejszy ton, by w końcowym etapie przejść do naniesienia tzw. blików;
- ostatni etap: każda ikona musi posiadać napis z imieniem świętego, którego przedstawia (bądź nazwą sceny biblijnej), zamieszczamy skrót w grece lub cyrylicy (dwóch podstawowych alfabetach stosowanych w ikonopisanu), a następnie zabezpieczamy ikonę szelakiem;

Wprowadzenie teoretyczne:

- Początki sztuki chrześcijańskiej – znaki i symbole/ spór ikonoklastyczny i triumf Ortodoksji (ustalenie kanonu);
- Tradycja bizantyńska – ośrodki i szkoły ikonopisania (specyfika regionów);
- Tematyka przedstawień – symbolika i znaczenie;
- Różnorodność form ikon i ich przeznaczenie;
- Przedstawieniowy język ikon – przestrzeń i czas, tło, proporcje;
- Techniki, materiały – ikona w mozaice, miniaturze, malowidle ściennym...;
- Ikona prawosławna vs. Zachodnioeuropejski obraz sakralny – analiza wzajemnych wpływów na podstawie wybranych przedstawień tematycznych;
- Ikona jako inspiracja w sztuce XX/XXI wieku;

Materiały zapewnione przez UAP:

deska, klej kostny, kreda szampańska, igła do szkicu na zagruntowanej desce, mikstion, szlagmetal lub złoto transferowe (za dodatkową opłatą), tempera, jajko, pędzle różnych rozmiarów, palety, szelak